

CineFest, a „Kiváló minősítésű művészeti fesztivál”

Az idei, hatodik CineFest, azt hiszem, meghatározó mérföldkő volt a fesztivál eddigi történetében. Több mint 300 hazai és külföldi szakmai vendég, egybehangozóan elismerő értékelések a versenyprogram színvonaláról, valamint a neves vendégek jellemezték az idei fesztivált. Sikerült elérnünk, hogy olyan előadók látogattak a fesztivál szakmai konferenciáira, mint Sławomir Idziak és Kevin Macdonald.

Ismertségünk és elismertségünk jelentősen nőtt, Magyarország „nagy” filmfesztiváljai közé kerültünk. Bizonyítja ezt a Magyar Fesztiválszövetség értékelése: november elején értesítettek, hogy szakmai bizottságuk minősítése szerint mostantól a „Kiváló minősítésű művészeti fesztivál” cím használatára vagyunk jogosultak. A következő, 2010. szeptember 11–19. között megrendezésre kerülő fesztiválra már december elejétől várjuk a nevezéseket (www.cinefest.hu) jövő év májusáig.

A fesztivál mellett más projekteket is elindítottunk. Megalakult az **Észak-Magyarországi Regionális Filmalap**, Miskolc székhellyel, mely filmes produkciónak készítését kívánja városunkba és a régióba csábítani. Ennek első eredménye már látható is: Dyga Zsombor következő nagyjátékfilmjének teljes forgatását városunkban kezdte el. A forgatás december végéig tart különböző miskolci helyszíneken. A filmalap ezen kívül aktív szerepet kíván vállalni a filmes oktatásban-képzésben, és hosszabb távon célja egy filmarchívum létrehozása elsősorban a CineFest most már több ezres filmállományából, mely kutatható, nézhető lesz az archívum helyiségeiben.

Bíró Tibor
Fesztiváligazgató
CINEFEST

Az idei nyertesek:

1. A nagyjátékfilm kategória fődíja, Pressburger Imre-díj:

Thomas

Rendező: Miika Saini (Finnország) 70:00 perc (2008)

Miskolc város díja (1000 euró)

A Magyar Televízió díja (1000 euró)

2. A kisjáték- és kísérleti film kategória fődíja:

Schautag

Rendező: Marvin Kren (Németország) 23:14 perc

100.000 Ft, az Oktatási és Kulturális Minisztérium díja. A Magyar Televízió a győztes film megvásárlásának felajánlásával támogatja a díjazottat

3. Az animációs film kategória fődíja:

Sam's Hot Dogs Rendező: David Lopez Retamero (Egyesült Királyság) 9:46 perc

100.000 Ft, az Oktatási és Kulturális Minisztérium díja. A Magyar Televízió a győztes film megvásárlásának felajánlásával támogatja a díjazottat

4. A dokumentumfilm kategória fődíja:

Złota Rybka / Goldfish Rendező: Tomasz Wolski (Lengyelország) 69:00 perc

100.000 Ft, az Oktatási és Kulturális Minisztérium díja. A Magyar Televízió a győztes film megvásárlásának felajánlásával támogatja a díjazottat

5. „Fókuszban a nő” – a speciális kategória díja:

Välkommen till Hebron / Welcome To Hebron

Rendező: Terje Carlsson (Svédország) 55:00 perc

100.000 Ft, az Oktatási és Kulturális Minisztérium díja. A Magyar Televízió a győztes film megvásárlásának felajánlásával támogatja a díjazottat

6. A nemzetközi kritikusi zsűri díja:

Moon

Rendező: Duncan Jones (Egyesült Királyság) 97:00 perc (2009)

7. A diákzsűri díja:

Kakukk / Cuckoo

Rendező: Felméri Cecília (Magyarország–Románia) 17:00 perc

8. A zsűri különdíja:

Utolsó idők

Rendező: Mátyássy Áron (Magyarország) 90:00 perc (2009)

100.000 Ft, a Borsod–Abaúj–Zemplén Megyei Közgynökség elnökének felajánlása

9. „A jövő reménye” – díj a legjobb magyar kisjátékfilmnek:

Kakukk / Cuckoo

Rendező: Felméri Cecília (Magyarország–Románia) 17:00 perc

A FUNZINE Média díja (1.000.000 Ft értékű médiafelület)

A Kodak különdíja (100.000 Ft értékű vásárlási utalvány)

10. A Duna Tv különdíja:

Señal de Vida / Sign of Life

Rendező: Diana Peñaloza (Mexikó) 10:00 perc

11. A PORT. hu különdíja:

Hatszáz év után az első

Rendező: Osgyáni Gábor (Magyarország) 51:04 perc

1.000.000 Ft értékű médiafelület

12. A CineFest – daazo.com online verseny díja:

Skatulya / Boxed

Rendező: Villányi Dániel (Magyarország)

Adobe Premiere CS4 vágószoftver 300.000 Ft értékben

13. A Nemzetközi Filmklubszövetség Don Quijote-díja:

Thomas

Rendező: Miika Saini (Finnország) 70:00 perc (2008)

Libor Anita

CineFest: A legfiatalosabb magyar filmfesztivál

Már a fesztivál előtt bizonyossá vált, hogy az idei rendezvény léptéket vált: az Európai Unió audiovizuális szerve, a MEDIA program 25 ezer euró támogatásban részesítette a CineFestet, így a miskolci találkozót hivatalosan is európai színvonalúvá érte. A legszembeütőbb változások egyike, hogy a fesztivál tíznaposra duzzadt: szeptember 11–20. között várták a fiatal filmművészet iránt érdeklődőket a miskolci Művészetek Házába – mert a helyszín is megváltozott, sokak bánatára végleg búcsút kellett mondani az oly sok éven át otthont adó Kossuth mozinak. Helyette a Művészetek Házának Uránia és Béke termeiben fogyaszthattuk a kultúrát – ami alatt nem kizárólagosan a filmeket értem. Az európai uniós támogatások terén éppen azért kedvez a fesztiválokknak a trend, mert a filmmel való találkozásnak olyan egyedi formáját nyújtják ezek a rendezvények, ahol nem csupán a filmek vetítése a lényeg, hanem a körük szervezett kísérőprogramok, találkozók, mesterkurzusok – egyszóval a mozgóképpel való találkozás.

A CineFest ebből a szempontból nemcsak kiemelkedik a magyarországi filmes rendezvények közül, hanem példát is mutathat, a tíznapos programban már a bőség zavarával kellett megküzdeni: a versenyprogram vetítésével párhuzamosan egymást érték a különlegesebbnél különlegesebb események. A Magyar Filmklubok és Filmbarátok Szövetsége Miskolcon tartotta filmvetítésekkel és filmvitákkal tarkított találkozóját; *Roma-kép: romák a kamera előtt* címmel kerekasztal-beszélgetésen vitatták meg a kisebbségek médiareprezentációját; a rendszerváltás húszéves évfordulója kapcsán pedig egész napos workshopon vizsgálták az 1989-es események játék- és dokumentumfilmes feldolgozását.

Miskolc városa elszántan dolgozik azon, hogy elhelyezze magát a filmvilág nemzetközi térképén: Pressburger Imre,

Zitkovszky Béla, Gaál Franciska és Tony Gilroy örökségére egyaránt irigylésre méltóan büszkék. A *Miskolci vonal* elnevezésű vetítéssorozatban emlékeztek meg Tony Gilroy és Kevin Macdonald egyébként valóban figyelemreméltó rendezéseiről (*Kettős játék; Michael Clayton; A dolgok állása; Az utolsó skót király*). Szomorú aktualitást kapott az idén elhunyt Bacsó Péter ritkaságszamba menő, hetvenes évekbeli filmjeit felvonultató vetítéssorozat, amelynek keretében műsorra tűztek olyan munkákat, mint az *Ereszd el a szakállamat*, a *Jelenidő* és a *Harmadik nekifutás*.

Három évvel ezelőtt büszkén mutatták be Emmerich Pressburger miskolci szülőházát, és a kulturális örökség gondozása nem rekedt meg az emléktábla állításánál. Idén egész napos konferencián elemezték a Michael Powell-lel közösen épített életművet, sőt, az éppen Magyarországon forgató Kevin Macdonaldot, Emmerich Pressburger unokáját is sikerült vendégül látni egy rövid pódiumbeszélgetés erejéig. (Ennek szerkesztett változatát a 60–65. lapon olvashatják.) A miskolci rendezvény filmes közéletbe ágyazottságát jól illusztrálja, hogy Pressburger munkásságának felelevenítése nem légius térben történt: a Filmvilág októberi számában három tanulmánnyal vezette fel a konferenciát, a filmrészletekkel tarkított előadások így új összefüggésbe tudták helyezni a brit és a magyar filmtörténet által egyaránt mostohán kezelt életművet. A konferencia mellől azonban fájoan hiányzott egy Pressburger-retrospektív, remélhetőleg az elkövetkezendő években a fesztivál vetítéssorozatát is szentel a város szülőltének, hogy méltó körülmények között nézzük meg a *Vörös cipellőket* vagy a *Blimp ezredes élete és halála* című filmet. A Fecsó Zoltán moderálta konferencia résztvevői, Báron György, Ronald Bergan és Takács Ferenc főként Emmerich Pressburger és Michael Powell ellentmondásos és kü-

lönleges alkotói együttműködését vizsgálták az életrajz, a művek és a hatástörténet szempontjából. Abban mindannyian, még a később csatlakozó Kevin Macdonald is egyetértettek, hogy a Powell–Pressburger életmű nem osztályozható a brit filmek hagyományos felosztása mentén, ami magyarázhatja korabeli sikereiket és mai elszigeteltségüket egyaránt. A nemzetközi zsűrit elnöklő Bergan szerint annyira ritka, hogy két ennyire különböző ember együtt dolgozzon, a nagyon brit Powell a nagyon kelet-európai Pressburgerrel, hogy szükségszerűen jöttek létre ezek a roppant különleges filmek.

Szintén Miskolc szülötte Gaál Franciska, akinek szellemét a Miskolci Színészmuzeumban idézték meg a Geréb Anna válogatta kiállításán. A húszas évek ünnepléte dívját még kicsapott színinövendékként fedezte fel Molnár Ferenc *Az ibolya* főszerepével, majd a nemzetközi filmes karrier is beindult, Berlinbe,

Gaál Franciska (1904 – 1973)

majd Amerikába kijutva még a Paramount Stúdióban is dolgozott, olyan filmekben, mint Cecil B. DeMille *Hozományvadászok* című filmje, a *Vasárnapi délután* vagy a *Párizsi nászút*. A korabeli újságcikkek, plakátokból, jelmezektől összeállított kiállításokon sok minden más is kiderül Gaál Franciskáról, a korban való megmártózás után jó lett volna elmerülni Gaál Franciska filmjeinek világában is – a Pressburger-retrospektívhez hasonlóan törlesztendő adósság ez is.

A kulturális örökség méltó gondozásáról, filmes közéletbe ágyazottságról már szoltam a CineFest kapcsán, most a régiós gondolkodást emelem ki: nem Miskolc büszkesége, de a fesztivál

programjához szorosan kapcsolódott Adolf Zukor szülőházának felkeresése a közeli Ricsén – példaértékű a két település polgármestereinek együttműködése, hogy a fesztiválon tartózkodó szépszámú filmszakmai közönséget eljuttatták egy filmtörténeti mérföldkő megismeréséhez. A ricsei is méltón őrzik a Paramount Pictures alapítójának emlékét, a művelődési ház Adolf Zukor nevét viseli, a magánkézben lévő szülőháza és a Zukor által adományozott Juhász-kútra egyaránt roppant büszkék. Zukor 16 évesen hagyta el az akkori Osztrák–Magyar Monarchiát, és amikor az Egyesült Államokban meglátta, hogy a korabeli *nickelodeonok* előtt hatalmas sorok kígyóznak, eldöntötte, hogy filmes lesz. A zsebében alig néhány dollárral rendelkező Zukort csupán ez érdekelte a film világából: a pénz, a siker, a gazdagodás lehetősége, így lett belőle a Paramount Pictures elnöke.

Még egy, a fesztiválhoz kötődő kísézőprogramról muszáj említést tenni, mielőtt a filmfesztivál lényegét adó versenyprogram elemzésére térnénk. A CineFest életműdíját Sławomir Idziak lengyel operatőr kapta, Zanussi, Kiesłowski, Wajda és Ridley Scott alkotótársa. Idziak mesterkurzusán bemutatta *Film Spring Open* elnevezésű online stúdióját, örömteli volt látni, hogy egy érett és kiforrott alkotó nem a babérjain ül, hanem nyit a forradalmian új technológiák felé. Idziak szemlátomást megelégedte a nagy költségvetésű produkciók korlátait, ezért fordult a filmezés elemibb, ösztönösebb és örömtelibb formái felé, eltökélt szándéka, hogy felnyissa a filmművészet határait. A *Film Spring Open* online stúdiójában könnyen-gyorsan lehet alkotótársakat találni a világ minden tájáról, lehet közösen filmtervet fejleszteni, storyboardot készíteni, sőt, akár forgatni és vágni is a jelszóval védett *production room*okban. Az elkészült filmet Creative Commons licenz alá helyezve a filmalkotás szabadon felhasználható és újraértelmezhetővé válik. A mozgókép jövőjét világította meg Idziak, számos kérdést fel is tett az általa vizionált szép, új világ, amelyekre szívesen válaszolt a lengyel operatőr, már ha tudott. A filmkészítés jövője ugyanis a miénk, mi alakítjuk, formáljuk, és tesszük azzá, ami lesz végül, rajtunk is múlik, hogyan értelmezzük újra a digitális világban a mozgókép szerepét.

Az, hogy miskolci találkozó hivatalosan is európai színvonalúvá érett, nemcsak a kísézőprogramok számában és színvonalában mutatkozott meg, hanem a versenyprogram minőségében is. Az elmúlt évek legerősebb nagyjátékfilmes versenyprogramját vonultatták fel, tíz napon át fesztiválkedvencekkel volt tele a gyöngyvászon, és nem egyszer az alkotók jelenlétében vetítették a filmeket, akik készséggel álltak a közönség rendelkezésére a vetítések után.

Zsűri

A nemzetközi zsűri tagjai Ronald Bergan elnök mellett a francia Eric Rulliat színész, az osztrák Fritz Urschitz fotóművész, rendező, a finn független filmes Sonja Lindén, és a grúz egyetemi oktató Salome Kikaleishvili. Magyar részről Novák Emil operatőr, rendező, fotóművész és Török Ferenc filmrendező vett részt a zsűri munkájában. A kritikusok zsűrijében a mozinetes Szalóky Bálint

és a klubrádiós Váradi Júlia képviselte hazánkat, a variety Boyd van Hoeij pedig Hollandiából érkezett. A Filmklubszövetség zsűrijében a magyar Bárdos Csaba, a német Hauke Lange-Fuchs és az olasz Ornella de Stefano dolgoztak, a Diákzsűrit Potapenko Nasztázia, Kiss Dorottya és Ruprech Dániel képviselték.

Versenyprogram

A Cinefest hivatalos nyitófilmje a 40. Magyar Filmszemle fődíjasa, Mátyássi Áron bemutatkozó nagyjátékfilmje, az *Utolsó idők* volt. A világ végén játszódó történet főszereplője Iván, aki autista nővérével próbál boldogulni a kilencvenes évek végén az ukrán határ közelében. A benzincsempészet biztos megélhetést ad és elviselhetővé teszi a mindennapokat, ám egy napon Esztert megerősakolják, és Iván végső elkeseredésében úgy dönt, saját maga szolgáltat igazságot. Mátyássi a film utáni beszélgetésen elmondta, hogy első filmjében szerette volna mindazokat az üres kliséket elkerülni, amelyek miatt például ő sem szereti a magyar filmeket, és ennek egyik, sokat kritizált eszköze volt az is, hogy Harcsa Veronika a film zenéjét angolul énekli, ahogy a rendező fogalmazott: „hogyan legyen egy kis nemzetközi levegője.” A szándék célba ért, Mátyássi filmjének éppen az a legnagyobb erénye, hogy kifejezetten magyaros témája ellenére feldolgozásmódja egyáltalán nem provinciális, az *Utolsó idők* érett, átgondolt, letisztult film, erőteljes és figyelemre méltó bemutatkozás.

Tóth Barnabásnak is a *Rózsaszín sajt* az első filmje, mégis sokkal korábbi ismerhettük a nevét: az *Eldorádó*, az *A legényanya* és a *Gyerekgyilkosságok* gyerekszínészből később nemzetközi sikerekkel is büszkélkedő rövidfilmes lett. A *Rózsaszín sajt* még magyar filmes viszonylatban is nehezen született meg: a hosszan halogatott forgatás után az elkészült filmet nem válogatták be a Filmszemle versenyprogramjába, mire szeptemberben végre megérkezett a magyar moziba. Hatalmas érdeklődés kísérte a cinefestes vetítést, noha Tóth Barnabás debütálásában jóval több hibát találhatunk, mint a szintén pályakezdő Mátyássi munkájában. Nagy szerencséje a *Rózsaszín sajt*nak, hogy jó szándékú és szimpatikus szórakoztató film. A huszonéves Dani öntörvényű apjával való hadakozása érdekes alpanyagnak bizonyul, de az alapvetően sovány történet nem tölti ki a rendelkezésre álló kereteket. A fényképezés és a vágás bosszantó hibái pedig folyamatosan kizökkentik a nézőt, így nehéz a végén mérleget vonni. Remélhetőleg Tóth Barnabás következő filmje már kevésbé mostoha körülmények között készül, és feltárja azt a tehetséget, ami rövidfilmjeiben (*Vonaton*; *Autogram*; illetve a Simonyi Balázssal közösen rendezett *Egy szavazat* és *TérepSzemle*) már megmutatkozott.

A Miskolcon bemutatott nagyjátékfilmek versenyének harmadik „magyar” filmje a belga Caroline Strubbe rendezése volt: a *Lost Persons Area* Cannes-ban a Kritikusok Hetén mutatkozott be, és azóta is járja a rangos mustrákat. A belga fesztiválkedvenc egyik elveszett embere a *Fehér tenyér*ből ismert Uldi, azaz Hajdu Zoltán (a rendező Hajdu Szabolcs bátyja), zeneszerzője pedig az *Utolsó idők* zenéjéért a 40. Magyar Filmszemlén elismert Márkos

Albert. A *Lost Persons Area* egy szomorú, vizes síkon játszódik, a film négy főszereplőjének a villanyvezetékek szaggatta tájon épült munkásszálló az otthona, kényszerű összetárságukban mégis valószínűtlenül boldogok. A film tulajdonképpen négyük teljesen különböző, ám egymás mellett mégis tökéletesen működőképes életfelfogásának bemutatása: anya, apa és a gyermek alkalmazkodnak a lehetetlen helyzethez, a beletörődés, a lázadás és az álmódosítás épp olyan érvényes válasz a kiúttalanságra, mint az életüket felkavaró idegené, aki a film elején érkezik, majd távozik.

Noha a CineFest a fiatal, 35 éven aluli filmkészítők munkáira fókuszál, érdekes volt látni, hogy mennyire konvencionálisan gondolkodnak a fiatal filmek. Gyakorlatilag a román Adrian Sitaru mini-DV-vel készült filmje volt a fesztivál egyetlen formabontó munkája: a *Hooked* arra a nagyon egyszerű ötletre épül, hogy a kamera a szereplők szemszögét követi, így a négy szereplő folyamatosan a kamerába beszél. Noha először valamiféle furcsa fikciós dokumentumfilmnek is hihetnénk, a *Hooked* alapvetően a verbalításra és színészi játékra épül. Valójában kökemény dráma egy férfi és egy nő titkos szerelméről, amelyet egy harmadik nő, jelen esetben egy holtából feltámadó prostituált kavar fel, így az idillinek induló horgászat helyett kénytelenek mindannyian önvizsgálatot tartani, és az addig is elég bizonytalan kapcsolatokat újraértékelni.

Kevin Macdonald Miskolcra csábítása és a Pressburger-konferencia mellett a CineFest joggal volt büszke arra, hogy sikerült meghívniuk a versenyprogramba Duncan Jones első filmjét. A *Moon* a Sundance-en kezdte meg máig tartó fesztiválkarrierjét, amelynek a CineFest is sikeres állomása volt, a *Moon* elnyerte a kritikus zsűri díját. A Sam Rockwell főszereplésével készült kamaradarab rendhagyó sci-fi: főhőse Holdon töltött szolgálatának harmadik, utolsó évében várja a hazatérést családjához, ám egyszercsak megérkezik a klónja, aki ráadásul még azt állítja magáról, hogy ő az eredeti példány, Sam Bell pedig csak utánzat. Duncan Jones *Űrodisszeiából*, *Solarisból* és *Sunshine-ből* összegyűrt, mégis meglepően eredeti történetét elképesztően alacsony költségvetésből valószínűsítették meg, és mindez a végeredményen a legkevésbé sem látszik, de Sam Rockwell egyszemélyes paradéja mellett nehéz is másra figyelni. A rendezői koncepció és a megvalósítás összhangját, a végtelenségig kihasznált minimalizmust, sőt még az olyan elkoptatott szempontokat is figyelembe véve, mint az átadni kívánt üzenet, mindenképpen a *Moon* volt az idei fesztivál legerősebb, legfigyelemreméltóbb darabja, amelyre azonban csupán a kritikusoknak és a nézőknek volt szeme, a nagyszűri megelégedésre nem díjazta David Bowie fiának első rendezését.

Ehelyett a nagyszűri és a Nemzetközi Filmklubszövetség fődíját egyaránt a finn *Thomas* című film kapta, amely a *Moonhoz* hasonlóan szinte majdnem egyszemélyes kamaradráma, hiszen a filmidő nagy részében egy nyolcvanhárom éves öregember ettől elnyúlt arcát nézzük, majd véletlen találkozásokból és eljuttatott mondatokból sejlik fel az elrontott élet kudarca. Miika Saini filmje több ponton mutat párhuzamot a moziban nemrégiben kasszát robbantó *Fel!* című filmmel, amennyiben mindkét film

főszereplője egy mogorva öregúr, de míg a hollywoodi iskola esetében az elmagányosodás története csupán egy helyzetdefiníció, és azt követi a film tényleges cselekménye, a finn film Thomas magányát tágítja ki egy egész filmre, de sajnos az egymás után következő jelenetek nem emelik a tétet, egyhelyben jár a film és a befejezés sem ad valós választ a filmben felvetett kérdésekre. Azonban szemlátomást a nagyszűri másként gondolkodott erről.

A dokumentumfilm versenyprogramban a külföldi munkák remekeltek, mindössze két magyar rendezést válogattak be: Osgyáni Gábor *Hatszáz év után az első* és Kovács Kristóf *Malaccal teljes* című filmjei kaptak meghívást Miskolcra. Érdekes módon mindketten a hátrányos helyzetűek integrációjáról készítettek filmet, de míg Osgyáni Gábor a portréfilm hagyományosabb műfajához nyúlt, addig Kovács egy szellemes folyamatkövető dokumentumfilmet készített az ormánságiak elszánt küzdelméről a disznóvágó versenyen.

A nem-fikciós versenyprogramot a párhuzamok uralták: a holland *Just Leave Daddy Be* és a fődíjjal jutalmazott lengyel *Goldfish* is hasonlóságot mutat, hiszen mindkét film rendezője mentális betegségeket igyekszik bemutatni a lehető legnyíltabban, legközvetlenebbül kezelve a témát. A *Just Leave Daddy Be* holland alkotója, Debbie Kleun a borderline személyiségzavar hatását mutatta be egy szerető családban, megdöbbentő közelségből, több éven át követte a család sorsát, akik hihetetlen nyitottsággal közelítettek a kamera felé. A legjobb dokumentumfilm díjával kitüntetett lengyel *Goldfish* alkotója, Tomasz Wolski pedig egy szellemi fogyatékosokkal foglalkozó intézet betegeinek mindennapjait mutatta meg már-már zavarba ejtő közelségből, miközben cseppet sem bánt mostohán szereplőivel.

A fenti filmek minden erénye ellenére a Miskolcon látott dokumentumfilmek közül mégis a lengyel *Gugara* emléke kísértett a legtovább. A kétrészes, lenyűgözően impozáns film a tajgán élő evenkyk életét mutatja be: „a gugara a rénszarvas nyakába akasztott kis csengő hangjára utal, ám mostanában leginkább csend van” – állítja a film elején a felirat, így egy olyan abszurd és megdöbbentő antropológiai filmet kapunk hetven percen át, amely egy valaha létezett életmód hiányát képes bemutatni. Az evenkyk megélhetése a rénszarvastól függ, az egész életük, gondolkodásuk, étkezésük, öltözködésük a rénszarvasra épül, saját nyáj hiányában csak a televízió monoton vibrálása és a vodka zibbasztása nyújthat számukra vigasztalást. A szintén több éven át készülő filmben az evenkyk között élünk, a kamera teljesen fesztelenül mutatja be az evenky népcsoport mindennapjait több család szerepeltetésével. A *Lost Persons Area*-hoz hasonlóan a krízisre sokféle válasz adható: a *Gugarában* is egyaránt megjelennek a nomád életmódot őrzők, a nagyvárosban beilleszkedni próbálók, és az alkoholizmusban békét lelt magányosok – és mindannyiuknak megvan a maga igaza.

A CineFest versenyprogramjának gerincét a korábbi években hagyományosan a kisjátékfilm program adta: az európai uniós támogatás hatására azonban felerősödött a meghívásos

rendszerű nagyjátékfilm versenyprogram és a kísérőprogramok kavalkádja, viszont sajnálatos módon megroppant a kisjátékfilm mezőny. A MEDIA egyébként aprólékosan szabályozza, hogy mire költhető az általa megítélt támogatás, még a fesztiválra nevező országokat is értékeli az „audiovizualitás ereje” alapján, s talán ez is szerepet játszott abban, hogy néhány érezhetően gyengébb színvonalú munka is bekerült a versenyprogramba. Paradox módon ez erősítette meg a magyar vonalat: míg a dokumentumfilmek között csak két hazait találunk, a kisjátékfilmek között a kiemelkedők mindegyike magyar, csak a tisztesség és a nagyszűri döntése miatt kell megemlékezni egy német munkáról is.

Felméri Cecília pár éve már meghódította a Filmszemle közönségét a *Kakukk* vérbő erdélyi történetével: egy cserfes fiatal lány nem szereti szerelemmel gazdag udvarlóját, de szereti azt a kényelmes életet, amit az kínál. Szerelemmel szereti viszont a szegény Kerekes Jánost, akinek szívesen odaadná magát, és nem is kell féltetni őket: a népmesei történetet ötletes narrációval, erőteljes és meghatározó hangvilággal, és természetesen pajzán képsorokkal dolgozták fel. Az erdélyi Felméri Cecília bemutatkozását a CineFest is honorálta: a Diákzsűri fődíja mellett a Legígéretesebb tehetségnek járó díj is a megfelelő helyre került.

Felméri Cecília mellett még egy pályakezdő rendezőre érdemes manapság odafigyelni: Pápai Pici első játékfilmje, a *Szakítópróba* is erőteljes bemutatkozás volt, a *Quick* megnyerte Londonban az egypercesekre szakosodott fesztivált, majd következett a *Vallomás*. Pápai a színészvezetés és a forgatókönyv-írás terén kiemelkedő tehetség: két kitűnő színész improvizál a *Vallomás*ban: Tóth Orsi és Lukáts Andor alakítja az egymástól messzire sodródott apa-lánya párost, akiknek kifejezetten kényelmetlen egymás jelenléte, mégis találkozni kényszerülnek. Sajnos Pápai filmjében a megvalósítás hagy maga után kívánivalót, a videóra készült film spontaneitása az operatőri munka rovására ment, de még így is az év egyik legemlékezetesebb kisfilmje marad.

Pálfi György filmje érdekes kakukktojás a mezőnyben, ugyanis egy kontextusából kiragadott, ám ennek ellenére mégis tökéletesen működőképes munka. A *Született lúzer* az HBO saját gyártású sorozata, amelynek egy epizódját, az *Ász pókert* George Paulson néven készítette a *Taxidermia* rendezője. A *Született lúzer* alapkonceptiója, hogy a Darwin-díjasok történetét filmesíti meg: azaz olyan szerencsétlen haláleseteket dolgoz fel, amikor az emberiség nem veszít az eltűnő génállománnyal, hanem kifejezetten nyer. A többi epizódhoz hasonlóan az *Ász póker*ben is egy született lúzer életébe pillantunk be, aki számára az egyetlen sikerélményt a tévéből felvett pókerversenyek végigjátszása jelenti, az egyre gyarapodó családjának gondozását pedig ráhagyja egyre kimerültebb feleségére, aki végül bosszúból kihúzza a tévét és elindul anyósához, és ezzel egy végzetes, ám könnyedén elkerülhető balesetet okoz. Pálfi, vagyis Paulson filmje üdítően innovatív: vegyíti a technikákat, az animációt, a narrációt és a hagyományos játékfilm dramaturgiát a kellően

alpári humorral, ráadásul szórakoztató darab is lett. Mégis azt gondolom, hogy alapvetően a televíziós sorozat többi része között van megfelelő helyen, nem pedig egy nemzetközi fesztivál mezőnyében.

Hajos Zsolt munkája is régebbi gyökerekre tekint vissza, méghozzá miskolciakra, a film ugyanis a *Celluloid Műhely* jóvoltából Miskolcon forgott két évvel ezelőtt, és az évben a Filmszemlén versenyben is volt. A Nagy Zsolt és Nemes Vanda főszereplésével készült film könnyedén és egyszerűen beszél a panelrengtetegben éléről: egy fiú és egy lány sok közösen elfogyasztott ital után elmennek a lányhoz, ahol vékonyak a falak, rosszul záródnak az ajtók, és tisztességesen megfordulni sem lehet a szobában, mert akkor a szekrénybe vágja magát az ember. Mégis boldogok ezek az emberek egy fekete-fehér, lakótelepen játszódó filmben, csak aztán reggeliért indulnak. Az eredeti történetet jegyző Harmat Gábor filmnovellája bizonyára erős csattanóval zárt, ezt képben megoldani nem sikerült tökéletesen, de a film természetes fesztelensége és már-már franciás bája, hogy dialógok nélkül, csak a kacagások nyelvén beszél egy szerelem kezdetéről, mindenképpen dicséretet érdemel.

Az új kezdeményezésekről szólt az idei fesztivál: a CineFest idén először a Daazo filmmegosztóval közösen online versenyt is hirdetett, a versenyprogramba be nem válogatott filmeket az interneten nézhetette meg a közönség és választhatta ki a neki leginkább tetszőt, ez volt a forgatókönyvíró szakos Villányi Dániel *Skatulya* című munkája, amiért a Daazo különdíját, egy vágóprogramot nyert el. A *Skatulya* leírása szerint a '68-as szellemiséget vegyíti napjaink öltönyöseinek bezártságélményével: a zenére komponált etűd tisztességes munka, és a kifejezni kívánt párhuzam is működik, még ha egy kicsit túlságosan egyértelmű is, de a bántóan hangsúlyos zene nem engedi működésbe lépni a képeket, így inkább egy videoklipre emlékeztet, mintsem egy önálló kisfilmre.

A nagyszűri a különdíjjal jutalmazott *Kakukkon* kívül nem értékelte a magyar versenyprogramot, helyettük a német *Schautagnak* ítélte a fődíjat. A *Schautag* egyébként abból a posztgraduális képzést nyújtó Hamburg Film Schoolból került ki, amelynek vizsgafilmjei az elmúlt években már végigtartottak rengeteg európai rövidfilm fesztivált, többek között a magyar BuSho-t is, így tanulói pontosan tudják, hogyan kell fesztiválkompatibilis filmet készíteni, pontosan és precízen kivitelezett történeteik általában lenyűgözik a döntnököket. Marvin Kren huszonhárom perces munkája több szálon futtatja történetét, és amikor már azt gondolnánk, hogy a hosszan épített csattanó kiszámítható, akkor jövünk rá, hogy készítője alaposan megtréfált minket, mert a szokásos dramaturgiai cseleket megspékelte a történetszalak időbeli eltolásával, így hozva létre kompakt, ám csavaros családi drámát.

A kisjátékfilm programhoz hasonlóan az animációban is remekeltek a magyarok: ebben nagy szerepe lehetett, hogy kiemelten sok munka érkezett a magyar animáció fellegetvárának számító Moholy-Nagy László Egyetemről, ám nemcsak mennyi-

ségben, minőségben is felülreprezentált volt a hazai animáció.

Kassay Réka nem a MOMÉ-ról érkezett, filmje a Filmtett–Duna Műhely táborban készült, és sajnálatos módon a Filmművészeti Egyetem első éveiben állandó vizsgafeladatként adott Örkény-egypercet, a rovarírtóval mérgezett pogácsa nagyvárosi legendáját feldolgozó *A végzet* című novellát értelmezte újra. Az *Esti mese* egy kisgyermek hangján szólal meg, tehát valóban az esti mesék stílusában adja elő a hátborzongató történetet, miközben a terepasztalon a történetben is fontos szerepet játszó aranyos és szellemes mézeskalácsok kelnek életre, és majd a film végén méltó helyükre, a sütőbe kerülnek, hogy fenyegetést jelentsenek a családi rendezvényre, rendőrségi helyszínelőre és mentőkre.

A MOMÉ-s munkák közül rögtön az első kiemelkedő a harmadéves hallgatók (Kiss Virág, Korai Zsolt, Lázár Orsolya, Nagy László, Tóth Balázs, Wonhaz Anna) közös munkája: a négyperces *Lépcsőház* egy öregasszony hétköznapi küzdelmét mutatja be: Edit néninek a bevásárlás után fel kell jutnia a lépcsőn. Az alkotók figyelemre méltóan magabiztos kézzel kezelik a technikát, a csigalépcső tere plasztikus, a fény-árnyék hatások elválnak, a zuhanás pontosan kivitelezett. Az ugyancsak MOMÉ-s Hermán Árpád alig kétperces munkája már a CineFest előtt fesztiválkedvencé vált: a *Büdöske* keveri az élőképet és a hagyományos kétdimenziós animációt, de a hangvilága teszi igazán különlegessé. Az öregúr ízes szavaitól és az ejtőernyős zuhanásának imitálásától válik igazán emlékezetes darabbá. Az egyik személyes kedvencem a szintén MOMÉ-s Bukta Zsolt *Tor* című munkája volt, (méltó párdarabja a szintén disznóvágós témájú *Malaccal teljes*nek, sőt Papp Barnabás *A hiszó* című kisjátékfilmje is a bosszúálló disznó témakörében fogant), amelyben a fekete-fehér vonalak folyamatos mozgása hozza létre a képet, a *tort* leíró betűkből fodrozódó víz lesz, a disznóból daráló, a daralóból kolbász, és így tovább játszik a vonal, kegyetlen pontossággal mutatja az események láncolatát, miközben könnyedén tekergette egyre tovább és tovább.

A fődíjat legszívesebben Gláser Kati *FIN* című munkájának adtam volna, de a nagyszűrivel ebben a kategóriában sem egyezett az ízlésünk. Gláser diplomafilmjét már elhalmozta a Kecskeméti Animációs Filmfesztivál, a KAFF nagydíját és a Filmkritikusok elismerését is megkapta a világ körforgását bemutató tízperces darab, amelynek egyes jeleneteit látva egyik ámulatból esünk a másikba. Ahogy tekeredünk bele a képekbe, úgy megyünk egyre mélyebbre egy tekervényes elmébe: az úrból a lakótelepre, onnan az egércsapdába, majd a csataterre váltunk át, hihetetlen színes és lenyűgöző kavalkádot kapunk. És nem szabad elfeledkezni a Tied & Tickled Trio hipnotikus erejű zenéről sem. A nagyszűri azonban az angol David Lopez Retamero *Sam's hot dog* című munkáját találta legjobbnak: a technikák keverése itt is főszerepet kap. Nemcsak a hagyományos rajz- és a kollázs technika keveredik, de még élőképet is beemel az egyébként is bizarr történetbe, teljesen különös atmoszférát teremtve a kolbászszűtő Sam világának.